

1 ÚVOD

Autor: Peter Budinský

OBSAH

1.1 Z dějin archeologické práce teplického muzea

Literatura k dějinám archeologického oddělení

1.2 Struktura archeologické sbírky teplického muzea, v CES: RMT/001-09-27/030 001

1.3 Metodika soupisu archeologické sbírky Regionálního muzea v Teplicích

1.1 Z dějin archeologické práce teplického muzea

Návrh na založení muzea v Teplicích zformuloval továrník Reginald Czermack již v roce 1884, jeho snahy však v té době nevedly k cíli. Váhání bylo způsobeno zřejmě i tím, že tehdy v Teplicích již působilo soukromé muzeum Antona Hermanna Faasla, který se do města přistěhoval z Chomutova v roce 1873 a po vystavení svých sbírek v Böhmově hostinci (stál v části dnes již zrušené Tyršovy ulice) si zanedlouho otevřel muzeum v prvním patře domu Fr. Rothase č. p. 483/606 ve Školní ulici (dnes Rokycanova č. 17). Reginald Czermack však posléze zintenzivnil svou činnost a za významné podpory teplického rodáka Hermanna Hallwicha (historika působícího ve Vídni) a teplického starosty Adolfa Siegmunda vypracoval z jara 1894 návrh stanov Muzejní společnosti a zorganizoval její zakládající shromáždění. To se sešlo 3. XI. 1894 na zámku Clary-Aldringenů a v svolání, publikovaném koncem roku, byla veřejnost vyzvána ke shromáždění sbírek. Základem archeologické sbírky Muzejní společnosti se staly dary rodiny Carlose Clary-Aldringena, H. Hallwicha, Gustava Carla Laubeho (docenta university ve Vídni a profesora na pražské německé technice), řídicího učitele z Břežánek F. Görga a továrníka působícího ve Vídni B. Willnera. Získány byly nálezy ze severozápadních a středních Čech, jádro Willnerovy sbírky tvořily předměty z Rakouska a okolních zemích. Počátkem roku 1897 byla odkoupena soukromá sbírka A. H. Fassla (1. soukromá sbírka A. H. Fassla, především nálezy z Podkrušnohoří, zvláště cenným souborem byl obsah 75 keltských kostrových hrobů odkrytých u Jenišova Újezdu na Bílinsku), převzaty byly i prostory Fasslova soukromého muzea a A. H. Faasl se dle smlouvy také stal prvním kustodem teplického muzea, které po nezbytných úpravách prostor a po instalaci sbírek bylo dne 2. XII. 1897 slavnostně zpřístupněno veřejnosti.

Spory A. H. Fassla s představenstvem Muzejní společnosti, a zejména s jeho členem R. Weinzierlem, který byl Vídní jmenován současně i konzervátorem pro prehistorii v severních Čechách, o hodnotu sbírek a koncepci činnosti vyvrcholili již v září 1898, kdy Fassl s pocitem hořkosti z nedocení z muzea odešel. Za podpory svého syna však znovu věnoval všechny své síly i prostředky k budování druhé soukromé sbírky (nálezy z Podkrušnohoří) a druhého soukromého muzea, které zakrátko zpřístupnil veřejnosti v domě Město Chomutov, č. p. 948 (dnes Mostecká ulice č. 2). A. H. Fassl pak na dlouhá léta se stal nesmlouvavým konkurentem a oponentem teplického muzea.

Robert Ritter von Weinzierl (rodák z Bílého Újezdu na Lovosicku, od mládí sběratel archeologických památek, které vystavoval v bytě svých rodičů v Lovosicích), byl počátkem roku 1899 jmenován po A. H. Fasslovi druhým kustodem muzea v Teplicích. Od počátku se snažil budovat ústav jako centrální archeologické muzeum pro severní Čechy a převzetím sbírky Spolku pro dějiny Němců v Čechách (Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen), obsahující nálezy z Podkrušnohoří, Lounska, Litoměřicka, ze středních, jižních i západních Čech, dobudoval v roce 1899 základní archeologickou sbírku. Velkorysé terénní aktivity R. Weinzierla a jeho spolupracovníků Antona Pobela (do počátku roku 1907) a Josefa Kamitze (v roce 1914 nastoupil vojenskou službu) se zaměřily zejména na Litoměřicko, Teplicko, Mostecko a Ústecko, pravidelně byl rovněž navštěvován W. Lohmer ve Staňkovicích, který shromažďoval pro teplické muzeum nálezy z Lounska, Žatecka a Podbořanska. Přínosem pro archeologický fond muzea v Teplicích bylo rozhodnutí Muzejní společnosti odkoupit pečlivě zaevidovanou soukromou sbírku R. Weinzierla, uzavřenou ke dni 1. V. 1899, ve které byly zastoupeny především nálezy z Lovosicka a Litoměřicka, dále pak z Podkrušnohoří, Lounska, Žatecka, středočeské oblasti i z lokalit zahraničních. Koupě byla realizována 20. III. 1903. Poměrně brzo se však ukázalo, že prostory v domě č. p. 483/606 (Školní ulice, dnes Rokycanova, č. 17) již nestačí potřebám muzea. Proto v roce 1905 Muzejní společnost pronajala budovu Živnostenského domu č. p. 625 v Školní ulici č. 8, kde počátkem května 1906 byly sbírky opět zpřístupněny veřejnosti.

Po smrti R. Weinzierla (9. VI. 1909 si ve Freiburgu vzal dobrovolně život) se třetím kustodem teplického muzea, na léta 1909–1920, stal penzionovaný kněz Karl Karafiat. Převzal sice funkci konzervátora pro prehistorii severních Čech a ztotožnil se s koncepcí R. Weinzierla, ovšem kromě několika výzkumných akcí v letech 1910 a 1911 se na práci archeologického oddělení osobně nepodílel a terénní aktivity J. Kamitze a zejména R. Christena (pracoval v muzeu až do své smrti v roce 1943) se však postupně omezily

(i vzhledem k první světové válce) pouze na Teplicko a nejbližší okolí. Většími přírůstky se tak v této době staly sbírka A. Plascheho z Duchcova (nálezy z Bílinska, Duchcovska a Teplicka, koupena v roce 1912), sbírka ředitele důlní společnosti Florentini ze Světce K. Hofticha (nálezy především z regionu těžby společnosti Florentini, koupena v roce 1914) a zejména 2. soukromá sbírka A. H. Fassla (nálezy z Podkrušnohoří), získaná někdy v průběhu roku 1918).

Posledním kustodem teplického muzea před druhou světovou válkou, v letech 1920-1939, se stal architekt W. Pleyer, v roce 1940 byl ředitelem muzea jmenován archeolog Werner Stössel, brzy však narukoval na frontu a funkce se prakticky neujal (opadl v dubnu 1945). Až v červenci 1944 potom byla zástupcem ředitele jmenovaná jeho manželka, Dora Stössel, která Teplice opustila v počátcích roku 1945. Nelze než ocenit práci R. Christena, který realizoval a na svou dobu velmi dobře zdokumentoval výzkumy v Hradišti, Hudcově, v Kladrubech či v Nechvalicích a to za podmínek, když W. Pleyer se soustředil na výtvarné umění a v době druhé světové války se hlavním úkolem muzea stala propaganda nacistické ideologie. Koncem druhé světové války se sice pokusila obnovit D. Stösslová terénní činnost, většina kolekcí sbírkových předmětů získaná v této době však pochází z činnosti Úřadu pro pravěk (Amt für Vorgeschichte), který byl v Teplicích zřízen v roce 1939.

Prvním profesionálním archeologem v regionu se po druhé světové válce stal Zdeněk Váňa, který do teplického muzea nastoupil 1. IX. 1947. V té době již probíhalo stěhování instituce z budovy ve Školní ulici č. 8 do prostor teplického zámku na Zámeckém náměstí a archeologická sbírka byla posléze uložena v části západního křídla. Z. Váňa (od roku 1951 pracoval ve funkci ředitele muzea) se pokusil navázat na Weinzierlovu koncepci práce a snažil se zajistit zájmy archeologické disciplíny v rámci celých severozápadních Čech. Sám se specializoval na památky po starých Slovanech a z jeho terénních aktivit na Teplicku, Mostecku a Litoměřicku byly nejvýznamnější zajišťovací výzkum hradiště u Zabušan na Teplicku a systematické výzkumy zahájené na hradištích v Bílině a dále ve Vlastislavi na Litoměřicku. Po zbytek 50. let až počátky 60. let 20. století, po odchodu Z. Váni v prosinci 1953 na jiná pracoviště (do Slovanského ústavu a později do Archeologického ústavu ČSAV v Praze) byla archeologická práce teplického muzea velmi nepříznivě ovlivněna mnoha faktory, zejména řadou reorganizací spojenou se změnou zřizovatele organizace (Okresní národní výbor, Městský národní výbor). Na tento nepříznivý vývoj, a nejen v teplickém muzeu, reagoval v roce 1953 Archeologický ústav ČSAV v Praze zřízením expozitury pro výzkum podkrušnohorské oblasti v Mostě, jejíž působnost se s výjimkou Litoměřicka

v podstatě kryla se zájmovou sférou muzea v Teplicích. Právě proto na Litoměřicko se soustředila pozornost Jiřího Hraly (v muzeu pracoval v letech 1955-1956) a Milana Zápotockého (v muzeu pracoval v letech 1956-1960, od roku 1959 však byl veden na místě zahradníka na zámku v Libochovicích). K oživení práce muzea v Teplicích došlo od počátku roku 1963, kdy zřizovatelem instituce se stal Severočeský krajský národní výbor v Ústí nad Labem. To už místo archeologa bylo od dubna 1961 obsazeno Petrem Budinským (práci v muzeu ukončil koncem září 2008), který při stanovení cílů využil příznivé situace v severozápadních Čechách, kde působila expozitura AÚ ČSAV v Mostě a i další muzejní archeologická pracoviště byla postupně obsazována odbornými pracovníky. P. Budinský kromě několika menších záchranných výzkumů na Teplicku zahájil od roku 1965 systematické sledování území těžby cihelny v Hostomicích, realizoval přestěhování archeologické sbírky do východního křídla zámku a začal práce na její výchozí revizi.

Dalším významným mezníkem archeologického oddělení byl rok 1971, kdy teplické muzeum bylo usnesením kulturní komise při radě Severočeského krajského národního výboru v Ústí nad Labem ze dne 20. května pověřeno úkolem vybudovat v renovovaném zámku v Bílině Archeologické muzeum Podkrušnohoří. Myšlenka zřízení instituce vznikla v polovině 60. let 20. století, kdy bylo rozhodnuto vybudovat ji odbornými organizacemi v působnosti Severočeského krajského národního výboru v Ústí nad Labem. Odpovědností za rekonstrukci zámku bylo pověřeno Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem, realizace stavebních úprav byla svěřena památkové huti při Okresním stavebním podniku v Ústí nad Labem a zřízením archeologického pracoviště a vybudováním expozic bylo nejdříve pověřeno Severočeské muzeum v Liberci. Již v srpnu 1971 byla ze zámku v Teplicích na zámek do Bíliny přestěhována archeologická sbírka teplického muzea, od Severočeského muzea v Liberci byla převzata archeologická sbírka bývalého Městského muzea v Bílině a archeologické oddělení muzea v Teplicích bylo restrukturalizováno na odbor (v 80. letech 20. století po další reorganizaci teplického muzea byl archeologický odbor změněn na oddělení). Pracoviště po krátkém přípravném období již počátkem roku 1972 zahájilo svou činnost a dle možností začalo naplňovat koncepci centrálního muzejního pracoviště pro severní Čechy. Také tento pokus vybudovat u muzea v Teplicích specializované archeologické pracoviště, v historii teplického muzea po snahách Roberta Weinzierla z konce 19. století a Zdeňka Váni ze začátku 50. let 20. století již třetí, ztroskotal počátkem roku 1975, kdy podstatné části areálu bílinského zámku musely být pronajaty nově zřízenému generálnímu ředitelství spojených státních statků okresů Teplice a Most. Byly tak ztraceny především expoziční, výstavní a další prostory pro zájmovou a kulturně výchovnou

činnost a zpočátku i pro příjem dalších sbírkových fondů. Listopadové události roku 1989 a změna politického klimatu znamenaly i pro archeologické pracoviště teplického muzea na zámku v Bílině začátek další etapy vývoje a to nejen v rovině úvah o cílech archeologické práce a způsobech její realizace ve změněných podmínkách. Po zrušení krajských národních výborů zřizovatelem teplického muzea se po krátkém přechodném období stalo od roku 1992 Ministerstvo kultury ČR a název muzea se změnil na Regionální muzeum v Teplicích. Ekonomická situace přinutila sice ředitelství státních statků okresu Teplice vyklidit v letech 1990 až 1991 areál bílinského zámku, současně však bylo zahájeno restituční řízení se záměrem vrátit jej původním vlastníkům, rodině Lobkoviců. Přesto po dobu působnosti archeologického oddělení na zámku v Bílině v letech 1971–2004 bylo v přízemích prostorách objektu, které původně měly sloužit pouze jako depozitáře archeologické sbírky, vybudováno jedno z největších muzejních archeologických pracovišť v Čechách. Z odborných pracovníků nadále působil P. Budinský (jako odborný pracovník vypracoval základní koncepci pracoviště, v letech 1984–2003 působil jako jeho prozatímní a posléze řádný vedoucí), ze Severočeského muzea v Liberci byl do Bíliny přeložen Jiří Waldhauser (působil v letech 1971–1981) a nově byli přijati František Gabriel (pracoval v letech 1975–1989, v letech 1976 až 1978 jako vedoucí odboru), Jiří Muška (nastoupil v roce 1977 a pracoval do roku 1991, pak ještě v letech 1994–2007, v letech 1978–1984 byl pověřen vedením odboru) a po odchodu J. Waldhausera Alexandra Rusó (pracuje jako archeolog od roku 1982, od roku 2003 jako vedoucí oddělení). Až v roce 2000 byla potom ještě přijata Kateřina Viktorová-Hierátová. Vlastními terénními aktivitami na Děčínsku, Ústecku, Teplicku, Mostecku, Lounsku, Litoměřicku, Českolipsku, Liberecku a Jablonecku a dále převody od jiných institucí byla vybudována jedna z největších muzejních archeologických sbírek v Čechách. V rámci integrace některých starších muzejních sbírek na okrese Teplice byla ještě v roce 1982 převzata z duchcovského zámku spravovaného Krajským střediskem památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem část archeologické sbírky bývalého Městského muzea v Duchcově obsahující nálezy z let 1879–1953 zejména z podkrušnohorského regionu (mimo předměty vystavené v expozici a mimo předměty uložené u vedoucího pracoviště v trezoru), v letech 1994–2000 byla dále od Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě převzata část sbírky bývalé expozitury AÚ ČSAV z její činnosti na území okresu Teplice a od Archeologického ústavu AV ČR v Praze archeologický materiál z pozůstalosti bývalých pracovníků teplického muzea Z. Váni a J. Hraly.

Peter Budinský pokračoval ve výzkumech lokalit na Teplicku, z větších terénních akcí dokončil v letech 1972 až 1977 výzkum eneolitického pohřebiště lidu s keramikou šňůrovou, sídlště z pozdní doby halštatské až časně doby laténské (Ha D2–3 až LT A) a pohřebiště z doby hradištní na území severní, severozápadní a západní části cihelny v Hostomicích. Od roku 1981 pak převzal odpovědnost za výzkum prostoru výsypky Velkolomu Maxim Gorkij u Radovesic. V letech 1981 až 1982 prozkoumal v poloze Na vyhlídce (XVIII) keltské pohřebiště (LT B1b–B2b/C1a), v katastru obce již druhé, v letech 1982 až 1987 v poloze Pod Chlomkem-východ (XVI-A) a Pod Chlomkem-západ (XVI-B) polykulturní sídlištní areál (neolitické kultury s lineární a vypíchanou keramikou, eneolit, únětická kultura starší doby bronzové, bylanská kultura mladší doby halštatské fáze Ha C–D1, pozdní doba halštatská až časná doba laténská fází Ha D2–3 až LT A, střední až mladší doba laténská fází LT B–C a doba římská) s jednotlivými pohřby (eneolitická kultura se šňůrovou keramikou a únětická kultura starší doby bronzové) a v roce 1987 sídlištní areál (neolitické kultury s lineární a vypíchanou keramikou) v poloze Pod Chlomkem-sever (XVI-C).

Jiří Waldhauser realizoval své intenzivní průzkumné a výzkumné aktivity na Ústecku, Teplicku, Mostecku a Litoměřicku. Již v roce 1972 zahájil předstihový výzkum cca 450 až 500 ha velkého areálu výsypky Velkolomu Maxim Gorkij u Radovesic na Bílinsku. Do roku 1981 zde zaregistroval a částečně i prozkoumal na 20 poloh většinou s polykulturním pravěkým osídlením od mladší doby kamenné až po dobu římskou. První keltské pohřebiště (LT B1b–LT C1) na katastru obce prozkoumal v letech 1975–1977 v poloze Vápenka (IX), příslušnou osadu identifikoval v poloze Výsypka Velkolomu Maxim Gorkij (I), která byla prozkoumaná v letech 1972–1975. Převážná většina z celkem přes 500 odkrytých objektů patřila osídlení od mladší doby halštatské až po pozdní dobu laténskou (Ha C–LT D2). Mezi významné výzkumné akce J. Waldhausera pak patří odkrytí opevněného sídliště v poloze Pod Bořněm u Liběšic (č. o. Želenice) na Mostecku v roce 1973, keltského dvorce s pohřebištěm (LT B1a–1b) v roce 1975 v poloze Pod Lerchenberkem u Chudeřic na Bílinsku a výzkum pohřebiště ze střední doby laténské (LT B1b–B2a), které bylo prozkoumáno v roce 1976 na p. č. 3 ve Stráncích na Mostecku. Tato akce byla jedinečná tím, že z celkem 11 kostrových hrobů registrovaných na nalezišti bylo prvních šest prozkoumáno již G. Rühlingem v letech 1942 až 1943.

František Gabriel se zaměřil především na průzkum a výzkum řady hradů, hrádků a tvrzí na Děčínsku, Českolipsku, Liberecku, Jablonecku, Teplicku a Litoměřicku. Z jeho dalších terénních aktivit jmenujme alespoň výzkum hrncířské čtvrtě na jižním předměstí historického jádra České Lípy (vrcholný středověk 1 a 2) z let 1977–1979, výzkum sídliště vesnického

typu s možnou řemeslnou výrobou v poloze Pod Ronovem u Blíževedel na Českolipsku (vrcholný středověk 1) z roku 1981 a výzkum areálu středověké sklárny u Vlčí hory na Děčínsku (vrcholný středověk 1 a 2) z roku 1984 (v letech 1985–1988 ve výzkumu lokality pokračovala E. Černá z expozitury AÚ ČSAV v Mostě).

Jiří Muška po nástupu do archeologického odboru zpočátku spolupracoval s J. Waldhauserem na výzkumu nekeltských celků v rámci předstihového výzkumu výsypky Velkolomu Maxim Gorkij u Radovesic na Bílinsku (poloha III-Za kostelem, eneolitické kostrové hroby kultury se zvoncovitými poháry, sezóna 1978), později převzal odpovědnost za výzkum poloh Bílinská cesta (X, sídlištní objekty z mladší až pozdní doby laténské, fáze LT C2–LT D1/2, sezóna 1979), U silnice ke Kostomlatům (XIII, sídlištní objekty neolitických kultur s lineární a vypíchanou keramikou, eneolitické kultury se zvoncovitými poháry a únětické kultury starší doby bronzové, dále sídlištní objekty z mladší doby halštatské až časně doby laténské, fáze Ha C–LT A, a z doby římské a pohřebiště eneolitické kultury se zvoncovitými poháry, sezóna 1980–1982) a Štrbická cesta (XVII, sídlištní objekty protoúnětické kultury z časně doby bronzové, sezóna 1981). K významným terénním akcím J. Mušky dále patří výzkum pravěkého sídlištního areálu (neolitické kultury s lineární a vypíchanou keramikou, únětická kultura starší doby bronzové, mladá a pozdní doba halštatská, fáze Ha C2–D1/2, žárový hrob eneolitické kultury se zvoncovitými poháry) v roce 1978 v poloze u Ždírnického potoka u Hrbovic na Ústecku a zahájení systematického předstihového terénního výzkumu oblasti Liptic na Duchcovsku. V předpolí těžby dolu Pokrok zaregistroval v roce 1979 sídlištní objekty neolitické kultury s keramikou vypíchanou, pozdně bronzového štítarského typu knovízské kultury, dále z doby hradištní a z vrcholného středověku. V roce 1982 pak v několika polohách U kostela I až V prozkoumal sídlištní objekty neolitické kultury s vypíchanou keramikou, eneolitických kultur s nálevkovitými a zvoncovitými poháry, únětické kultury starší doby bronzové a knovízské kultury (některé objekty s pohřby) a štítarského typu knovízské kultury z mladší až pozdní doby bronzové.

Alexandra Rusó svou terénní praxi zaměřila na Teplicko, Lounsko i Litoměřicko. Realizovala výzkumy řady poloh v Bílině (Zápotockého ul. č. 1, Mírové náměstí č. p. 87, 88, 91, 92 a 93, v přízemí domu č. p. 52 v Želivského ulici), v Duchcově (zámecký kostel P. Marie, prostor lodě prostor za jižní obvodovou zdí) a v Teplicích (předstihový výzkum v přízemí a v okolí východního křídla zámku na Zámeckém náměstí). V Bílině objevila sídlištní horizonty z raného středověku (střední a mladší doby hradištní), z vrcholného středověku 1 a 2 a z novověku 1 a 2. Z pravěkého osídlení zachytila stopy osídlení z mladší

doby bronzové. Pohřebiště zjištěné na Mírovém náměstí ve dvorním traktu č. p. 92, v sousedství kostela sv. Petra a Pavla, se hlásí do raného středověku 4 až vrcholného středověku 1 (do mladší až pozdní doby hradištní). V Duchcově byly odkryty sídlištní horizonty z raného středověku 2–4 (starší, střední a mladší doba hradištní), vrcholného středověku 1 a 2 a novověku 1 a 2 a pohřebiště datované do novověku 1 a 2. Z pravěkého osídlení byly zachyceny sídlištní vrstvy mlado- a pozdně bronzové knovízské kultury a štítarského typu knovízské kultury a z doby římské. V roce 1987 byly za jižní zdi zámeckého kostela P. Marie odkryty relikty pozdně románského kostela s půlkruhovitou apsidou z 1. třetiny 13. století. Z dalších terénních aktivit A. Rusó jmenujme alespoň výzkum dvorce v prostoru nad veterinární nemocnicí v Teplicích-Proseticích z roku 1983, odkryté horizonty se hlásí do raného středověku 4 (mladší doba hradištní) a vrcholného středověku 1 a 2, výzkum části fortifikačního systému hradiště u Zabrušan, okr. Teplice, raný středověk 3 (střední doba hradištní), zjištěného v poloze Červená cesta, p. č. 86/1 v roce 1984 (z pravěkého osídlení byl odkryt hrob kultury s keramikou šňůrovou z pozdní doby kamenné a sídlištní vrstvy z doby bronzové a pozdní doby halštatské) a výzkum zaniklého městečka pod hradem Házmburkem v katastru obce Klapý, okr. Litoměřice, z roku 1989, sídlištní vrstvy se hlásí do raného středověku (střední a mladší doba hradištní), do vrcholného středověku 1 a 2 a do novověku 1 a 2, pravěké osídlení bylo zastoupeno dobou bronzovou, halštatskou a latéskou.

Dnem 1. října 2001 došlo ke změně zřizovatele Regionálního muzea v Teplicích. Stal se jím Krajský úřad Ústeckého kraje. V té době již intenzivně probíhaly přípravné práce v rámci realizace výstavby nové muzejní budovy. Bylo rozhodnuto, že za restituované prostory bílinského zámku bude postavena nová budova nazvaná Archeologický depozitář a specializovaná pracoviště Regionálního muzea v Teplicích v průmyslové zóně na katastru Sobědruh poblíž Teplíc. Generálním dodavatelem budovy se staly Bankovní stavby Praha, a. s., projekt vypracovala Projektová kancelář DAG, s. r. o., z Teplíc, vedoucí projektant arch. Dolanský, projektant ing. Slavata a smlouva o dílo byla s generálním dodavatelem podepsána dne 18. prosince 2002. Druhá polovina roku 2004 se již plně nesla ve znamení stěhování archeologického oddělení, včetně sbírek, z areálu zámku v Bílině do nové budovy. Ta byla slavnostně otevřena dne 1. II. 2005. Kolektiv odborných pracovníků se rozrostl o Michala Soukupa (od roku 2006), Luboše Rypky (od roku 2007, nahradil K. Viktorou-Hierátovou v době její mateřské dovolené) a o Jaroslava Hudce (od roku 2008). Ti společně s A. Rusó a K. Viktorovou-Hierátovou průběžně zajišťovali archeologické dohledy a výzkumy na

Teplickou a provedli řadu terénních průzkumů na Ústecku, Teplicku, Mostecku, Lounsku a Litoměřicku.

A. Rusó v roce 2006 realizovala pokračování předstihového archeologického výzkumu východního křídla zámku v Teplicích a zajišťovala pokládku elektrického kabelu na nádvoří zámku v Duchcově.

K. Viktorová-Hierátová v roce 2004 vedla předstihový výzkum (s negativním výsledkem) v rámci výstavby podchodu pod čtyřproudou silnicí Teplice–Most v lokalitě Bílina-Kyselka a v roce 2006 zajišťovala předstihový archeologický výzkum na p. č. 235 u Hrobčic.

M. Soukup v letech 2006 až 2008 zajišťoval (v roce 2006 společně s A. Rusó) pokračování předstihového archeologického výzkumu východního křídla zámku v Teplicích a současně provedl záchranné zásahy též na dalších místech lokality. V roce 2007 vedl velkoplošný předstihový archeologický výzkum prostoru kolem kostela sv. Prokopa v Krupce, vedl předstihový archeologický výzkum na stavbě Metalimpexu v Hrobčicích a zajistil průzkum centra obce Rtyně nad Bílinou a vrch Chotyně. V roce 2008 zajišťoval archeologické práce na hradě v Krupce.

L. Rypka v roce 2007 zajistil v Bysřanech průzkum terénu nad Teplickou ulicí. V roce 2008 realizoval sondáž v trase budoucí kanalizace v Lahošti a průzkum skrývky pro rozšíření těžby kamenolomu v Měrunicích.

Literatura k dějinám archeologického oddělení

J. Budinská, Dějiny Teplického muzea (1897–1972). Teplice 1972; 90 let muzejní práce v Teplicích, 1897–1987. Teplice 1987. – P. Budinský, Příspěvky k pravěku Podkrušnohoří ve sbírce teplického muzea. Teplice 1977; Výzkumy a přírůstky archeologického odboru Krajského muzea v Teplicích v letech 1972–1981. Teplice 1986; 33 let archeologické práce teplického muzea na zámku v Bílině (1971–2004). Nejvýznamnější objevy z let 1971–2004. Teplice 2007. – P. Budinský a kol., Výzkumy a přírůstky archeologického odboru Krajského muzea v Teplicích v letech 1982–1986. Teplice 1989; 100 let archeologické práce teplického muzea (1894–1994). Teplice 1994.

1.2 Struktura archeologické sbírky teplického muzea, v CES: RMT/001-09-27/030 001

Přehled základních dokladů k archeologické sbírce teplického muzea: Výpis z centrální knihy přírůstků teplického muzea pro obor archeologie (1961–1971). – Přírůstková kniha archeologického odboru (oddělení) v Bílině, díl I (1972–1976), díl II (1977–2001, 1. část), díl III (2001, 2. část). – Kniha registrace archeologického odboru (oddělení) v Bílině (od roku 1984 do 2001). – Přírůstková kniha státní archeologické sbírky (fondu Sobědruhy) od roku 2002. – Archiv nálezových zpráv a dalších dokladů ke sbírkovým fondům, řazení dle okresů a dále abecedně dle lokalit.

Podsírka: Archeologická sbírka – fond Teplice

a) Fond Teplice S (sbírka budovaná od založení Muzejní společnosti v Teplicích v roce 1894 do roku 1945).

Přehled dalších dokladů k fondu Teplice (část S): Přírůstkové knihy staré sbírky – fond Teplice (vypracovány P. Budinským), str. 1–97, str. 98–192, str. 193–287, str. 288–385, str. 386–474, str. 475–571, str. 572–716, str. 717–811, str. 812–962. – Skizzenbuch R. Weinzierla I, II, III, IV. – Opis Ankäufe I (nákupy za VI. 1899–V. 1915), II (nákupy za V. 1915–XI. 1928), III (nákupy za 1928 až IV. 1945). – Opis Schenkungen II (dary VI. 1910–III. 1918), III (dary III. 1918–VII. 1920), IV (dary VII. 1920–XI. 1928), V (dary X. 1928–IV. 1945). – Deník nálezů R. Weinzierla. – Poznámky R. Weinzierla na volných listech v publikaci Langugest. – Deník nálezů A. Pobela I, II a III. – Deník nálezů J. Kamitze. – Deník nálezů A. H. Fassla I, II. – Samostatné nálezové zprávy, složky I–XXIII, z let 1910–1938. – Deník nálezů D. Stössel. – Inventáře vypracované R. Weinzierlem I (rejstřík k i. č. W 1–1718) a II (rejstřík k i. č. W 1719–1794), Fundprotokol I, II, III, IV, V a VI. – Inventář Hauptkatalog, svazek 1–7, i. č. HK 1–14700 (obsazeno pouze částečně). – Inventář vypracovaný J. Kamitzem 1 (i. č. K 1–5208), 2 (i. č. K 5209–10905), 3 (i. č. K 10906–13969). – Tzv. Streitův inventář (ST 1–861). – Inventář vypracovaný k archeologické sbírce v letech 1943 až 1945. – Inventář archeologické sbírky vypracovávaný po roce 1945 (autoři postupně Z. Váňa, J. Hrala, M. Zápotocký a P. Budinský), obsazena i. č. 1–2988, po roce 1961 inventář přepsán na třídílné katalogizační karty a inventární řada dále používaná pro fond Teplice (S+N, symbol AT) a pro fond Archeologické muzeum (registrace i přírůstky, symbol AM) v rámci systematické evidence.

Soupis fondu Teplice S in: **P. Budinský**, *Příspěvky k pravěku Podkrušnohoří ve sbírce teplického muzea. Teplice 1977; Teplicko v pravěku II. Teplice 1978; Archeologické nálezy z Lounska a z území mimo Severočeský kraj ve sbírce teplického muzea. Teplice 1981; Archeologické nálezy z Litoměřicka a z neznámých nalezišť ve sbírce teplického muzea. Teplice 1985.*

b) Fond Teplice N (sbírka budovaná od roku 1946 do roku 1971).

Přehled dalších dokladů k fondu Teplice (část N): Inventář archeologické sbírky vypracovávaný po roce 1945 (autoři postupně Z. Váňa, J. Hrala, M. Zápotocký a P. Budinský), obsazena i. č. 1–2988, po roce 1961 inventář přepsán na třídílné katalogizační karty a inventární řada dále používaná pro fond Teplice (S+N, symbol AT) a pro fond Archeologické muzeum (registrace i přírůstky, symbol AM) v rámci systematické evidence. – Deník výzkumů P. Budinského, svazek I (1961–1971).

Soupis fondu Teplice N in: **P. Budinský**, *Příspěvky k pravěku severozápadních Čech. Teplice 1966; Výskumy teplického múzea v rokoch 1947–1970. Zprávy–Studie OVM v Teplicích, Společenské vědy 6, 35–40. Teplice 1970.*

Podsírka: Archeologická sbírka – fond Bílina (sbírka bývalého MM v Bílině, převzatá v roce 1971 od Severočeského muzea v Liberci, které do té doby zajišťovalo realizaci Archeologického muzea na renovovaném zámku v Bílině).

Přehled dalších dokladů k fondu Bílina: Přírůstkové knihy staré sbírky – fondu Bílina vypracované J. Muškou), str. 1– 83 a str. 84–150. – Fundberichte bis 1931, vypracoval G. Laube. – Fundberichte 1943–1945, vypracoval G. Laube. – Opis inventáře Hauptkatalog muzea v Bílině, část 1, 2 a 3. – Inventář vypracovaný G. Laubem, část 1 (i. č. L 1–1930), 2 (i. č. L 1931– 2099), 3 (i. č. L 2100–3745) a 4 (i. č. L 3835–4040). V roce 1994 zahájil J. Muška rekatologizaci inventáře G. Laubeho na třídílné katalogizační karty. – Systematická evidence fondu Bílina na třídílné katalogizační karty (symbol inv. čísel AB).

Soupis fondu Bílina in: **J. Muška**, *Archeologická sbírka bývalého Městského muzea v Bílině. Teplice 1990.*

Podsírka: Archeologická sbírka – fond Duchcov (sbírka bývalého MM v Duchcově

převzatá v roce 1982 od Památkového ústavu v Ústí nad Labem, který spravuje areál zámku v Duchcově, mimo předměty vystavené v expozici a mimo předměty uložené u vedoucího pracoviště v trezoru).

Přehled dalších dokladů k fondu Duchcov: Přírůstková kniha staré sbírky – fondu Duchcov (vypracovaná A. Rusó), str. 1–199. – Opis Einlaufsprotokoll der prähistorischen Abteilung, i. č. D 1–2303, autoři opisu A. Benák a V. Waldhauser za dohledu a redakce J. Waldhausera, práce uzavřeny ke dni 28. III. 1972. Jde ale o spojený přepis dvou různých inventárních knih, jejichž originály byly v době převzetí části fondu Duchcov nezvěstné. – Systematická evidence fondu Duchcov na třídílné katalogizační karty (symbol inv. čísel AD).

Soupis fondu Duchcov in: **A. Rusó**, *Archeologická sbírka bývalého Městského muzea v Duchcově. Teplice 1990.*

Podsírka: Archeologická sbírka – fond Archeologické muzeum původně se dělil na fond Archeologické muzeum – přírůstky (přírůstky od přemístění archeologického oddělení na zámek do Bíliny v roce 1972, podchycené v knize přírůstků – chronologická evidence), a fond Archeologické muzeum – registrace (přírůstky od roku 1984 evidované v knize registrace, v roce 2001 přírůstky nezpracované do systematické evidence byly převedeny na úroveň evidence chronologické).

Přehled dalších dokladů k fondu Archeologické muzeum: Deník výzkumů J. Waldhausera, svazek I (1972–1973), svazek II (1973–1976), svazek III (1976–1978). – Seznam sáčků s materiály z výzkumů J. Mušky, svazek I (1977–1978), svazek II (1979–1987). – Deník výzkumů P. Budinského, svazek I (1961–1982, společný i s fondem Teplice N), svazek II (1983–1987). – Inventář archeologické sbírky vypracovávaný po roce 1945 (autoři postupně Z. Váňa, J. Hrala, M. Zápotocký a P. Budinský), obsazena i. č. 1–2988, po roce 1961 inventář přepsán na třídílné katalogizační karty a inventární řada dále používaná pro fond Teplice (S+N, symbol AT) a pro fond Archeologické muzeum (registrace i přírůstky, symbol AM).

Soupis fondu Archeologické muzeum in: **P. Budinský**, *Výzkumy a přírůstky archeologického odboru Krajského muzea v Teplicích v letech 1972–1981. Teplice 1986; 33 let archeologické práce teplického muzea na zámku v Bílině (1971–2004). Nejvýznamnější objevy z let 1971 až 2004. Teplice 2007.* – **P. Budinský a kol**, *Výzkumy a přírůstky archeologického odboru*

Krajského muzea v Teplicích v letech 1982–1986. Teplice 1989; 100 let archeologické práce teplického muzea, 1894–1994. Teplice 1994.

Podsbírka: Archeologická sbírka – fond AÚ (sbírka z činnosti bývalé expozitury AÚ ČSAV v Mostě na území okresu Teplice, postupně převzatá v letech 1994–2000 od Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě – nástupnické organizace expozitury AÚ ČSAV). Fond uvnitř dělen na část zpracovanou do chronologické evidence v letech 1997–2000 a na část zpracovanou do chronologické evidence v roce 2001.

Přehled dalších dokladů k fondu Archeologický ústav: Přírůstková kniha fondu Archeologický ústav, svazek 1 (přír. č. B 1–458/97, B 1–141/98, B 1–100/99, B 1 až 205/2000), autor J. Muška. – Přírůstková kniha fondu Archeologický ústav, svazek 2 (přír. č. B 1–141/2001, B 174 až 1380/2001), autor J. Muška, dodatky P. Budinský a A. Rusó. – Systematická evidence fondu Archeologický ústav na třídílné katalogizační karty (symbol inv. čísel AU).

Soupis fondu Archeologický ústav in: **P. Budinský**, *33 let archeologické práce teplického muzea na zámku v Bílině (1971–2004). Nejvýznamnější objevy z let 1971–2004. Teplice 2007.*

Podsbírka: Archeologická sbírka – Fond Sobědruhy (původně Státní archeologická sbírka Regionálního muzea, SMT/002-04-03/062002, přírůstky získané od listopadu 2001, kdy zřizovatelem Regionálního muzea v Teplicích se stal Ústecký kraj, posléze na základě zákona č. 1/2005 Sb. se vlastníkem i Státní archeologické sbírky Regionálního muzea v Teplicích stal Ústecký kraj, byla Státní archeologická sbírka Regionálního muzea v Teplicích dne 26. IV. 2006 (rozhodnutí č. j. 570/2006) z CES vyřazena a současně do CES zařazena (rozhodnutí č. j. 571/2006) jako další součást archeologické sbírky teplického muzea (č. RMT/001-09-27/030001) pod názvem podsbírka archeologická – fond Sobědruhy). Fond uvnitř členěn na část vlastní výzkum (včetně darů a příp. nákupů) a část převody (zejména z AÚ AVČR v Praze a z ÚAPPSZČ v Mostě).

Přehled dalších dokladů k fondu Sobědruhy (Státní archeologická sbírka): Systematická evidence fondu Sobědruhy (Státní archeologické sbírky) na třídílné katalogizační karty (symbol inv. čísel AS).

Soupis fondu Sobědruhy (Státní archeologická sbírka) in: P. Budinský, 33 let archeologické práce teplického muzea na zámku v Bílině (1971–2004). Nejvýznamnější objevy z let 1971 až 2004. Teplice 2007.

1.3 Metodika soupisu archeologické sbírky Regionálního muzea v Teplicích

Soupis archeologických pramenů je seřazen podle lokalit a poloh a podle příslušného archeologického fondu ve kterém je deponován. Dále potom dle data nálezů a chronologického určení příslušných předmětů. Názvy obcí a jejich částí vychází ze Statistického lexikonu obcí ČSSR 1965, Praha 1966 a z Mapového lexikonu obcí ČSSR 1 : 200 000, Praha 1968. V převážné většině jsou názvy poloh a tratí uváděny to tak, jak je udali nálezci v dochovaných archivních dokladech, nálezových zprávách a v inventářích.

Vedle stručného popisu sbírkových předmětů jsou uvedeny známé okolnosti jejich nálezů, příslušné přírůstkové nebo registrační číslo a u materiálu zpracovaného do odborné (systematické evidence) též číslo inventární. Chronologické zařazení (datování) v případě předmětů prozatím ještě systematicky nezpracovaných je uvedené pouze orientačně.

U přírůstků získaných po roce 1945 je uvedena též zpráva o nálezů a nálezová zpráva, pokud tato byla již zpracována. Závěrem je citována literatura vydaná v letech 1945 až 2008. Starší literaturu k archeologickým pramenům deponovaným ve fondu Teplice viz in **P. Budinský**, *Příspěvky k pravěku Podkrušnohoří ve sbírce teplického muzea. Teplice 1977; Teplicko v pravěku II. Teplice 1978; Archeologické nálezy z Lounska a z území mimo Severočeský kraj ve sbírce teplického muzea. Teplice 1981; Archeologické nálezy z Litoměřicka a z neznámých nalezišť ve sbírce teplického muzea. Teplice 1985.* Starší literaturu k archeologickým pramenům deponovaným ve fondu Bílina viz in **J. Muška**, *Archeologická sbírka bývalého Městského muzea v Bílině. Teplice 1990* a starší literaturu k archeologickým pramenům deponovaným ve fondu Duchcov viz in **A. Rusó**, *Archeologická sbírka bývalého Městského muzea v Duchcově. Teplice 1990.* Pokud archeologické prameny deponované ve fondu Archeologický ústav byly publikovány v pracích **D. Koutecký a kolektiv**, *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1953–1972. Praha 1980* a **T. Velímský a kolektiv**, *Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1973–1982. Praha 1986* bylo pak upuštěno od citace zpráv o těchto nálezích v BZO či ve Výzkumech v Čechách. V závěru každé stati je připojen rejstřík nálezů seřazených podle období a kultur.